

Numerul 30. Oradea-mare 28 iulie (9 august) 1896. Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

F o m e t e a . . .

(Urmare.)

VII

Gam după vr'o dece zile veni veste la primărie că guvernul dă porumb rumânilor, de la fiecare arendaș cari unde se găsește și are porumb în coșare.

Arendașul locului făcuse declarație la stăpânire că poate da câte 10 băniși de fiecare cap de familie, ceea ce făcea, una peste alta, vr'o patru sute de chile pentru ale cinci sate care-i da lui brațe de muncă. Stăpânirea avea să-i plătească lui câte patruzeci de lei chila; iar rumânilor să le ia percepătorul odată cu biru la fiecare trimestru câte ceva până s'or achită de porumbu luat de la arendaș.

Și-i venia bine arendașului, fiind că da porumbu cu 40 lei chila, luat de la coșarele lui; și el nu mai plătia transport ca decă l-ar fi vândut vr'unui negustor de grâne.

Unde mai puneți că omnealui avea mult porumb stricat din pricina multelor ploii! N'ar fi luat nici dece lei pe-o chilă să-l fi vândut pentru porci. Iar acum il amestecă cu al bun și-l da unu cu altu tot pe prețu de 40 lei . . .

Par' că mai căută ro-

mănu cum e porumbu, ori se ingrijiă stăpânirea să se incredințeze că porumbu e ca lumina sôrelui, ori ca mătasa brôșcei . . .

Cum auđiră rumâni, se și porniră la curte, negură. Care avea căruță, așternea un 'zăblău într'ensă și mână boii în gónă s'ajungă el întei, să scape el întei; care n'avea căruță alergă la al ce-avea și se invoia să-i aducă și lui porumbu a doua ți. Alții cari aveau saci, se puneau câte patru, cinci tovarăși la o căruță și dădeau năvală la curte.

Eră o invălmășelă de ți-ceai Dómne ce-i!

Curtea eră înșesată de caré și de rumâni; pe șosea abia puteai trece printre caréle cu boii dejugați.

Boii rumegau mai mult în sec; copiii și nevestele tremurau de frig subț plóia măruntă care pătrundea la óse.

Așteptau rëndul și rëndul nu le mai venia; țiua li se părea nemăsurat de lungă.

În curte gălăgie. Coșarele sparte în câte doué, trei locuri erau impresurate de ómeni, ca niște cetăți în vreme de războiu.

Isprăvniciei injurau și măsurau, măsurau și se certau cu rumâni că nu le umpleau banișele cu dreptate; iar porumbu curgea pe găurile coșarelor, ca o apă pestriță, și

D. TELEOR.

galben și mucegăit. Pentru asta nu se puneau rumânii în pricină.

Mai bucuroși erau ăia cari puteau răsbi la magazia a mare de unde li se da porumbul desghiocat. Cu tóte că porumbu ăl stricat în ăla din magazie îl amesfecaseră isprăvniceii, nimenea nu se uită la asta. Eră bólte porumbul, scăpau de grija de-al mai desghiocă ei acasă.

Patru ăile ținu, de dimineță până 'n séră, negura de ómeni și gălăgia în curtea arendașului.

A cincea și mai remăseseră câțiva nevoiași cari trebuia să-și care porumbu pe umeri, în saci luați de la curte.

Îi vedeai, muere și bărbat, încercându-și partea în câte-un sac, incovoidu-se sub greutate, dar cu mulțămirea în suflete și pe chip.

Acuma aveau cu ce să aștepte până s'o îndură Dumneșu, o contenii cu ploile și s'o începe munca.

A șese și eră liniște în sat, liniște în curtea arendașului; iar în caștelaria lui, arendașul socotia căștigul, mărit cu ce putuseră isprăvniceii să înșele la măsurătoare, adecă cu vr'o cincii, șese chile la sută.

Ceea ce-i remănea arendașului din porumb, eră numai ăl bun, dat mereu la lopată, decă eră bóbe, ori păstrat în partea de magazie unde plóia nu putea să pētrundă.

Pe lista făcută la primărie, din capul locului, erau trecuți cam vr'o cincideci de rumâni cari erau așa de săraci că nu avea cum să-i mai implinescă perceptorul și pentru porumb când eră să fie la bir.

Astora, așa se legase arendașul cătră stăpânire, să le dea porumb, de la dēnsul, cât și la ceialalți.

Le dăduse, în adevăr, înșele le dăduse din economia ce făcuseră isprăvniceii lui la măsurătoare; iar prin gazete, se vedea după vr'o câteva ăile de la împărțela porumbului, laude pentru dumnealui că eră milos pentru țărani!

În sfērșit, tótă lumea eră mulțămită, fiecare în felul lui.

Numai Ión Tabără nu.

VIII

Fusese mare tária de suflet a lui Ión până ce se scăpase de trupu sērbului. De-a doua și înșele par' că-i luase nușciu cine cu mâna și vloga și doru de muncă.

Sórele prinsese a lumină cu voe bună și vēntul, subțirel, ca sfichiul biciului, a suflă și a sbici țarinile.

Câte-un plug începea să se arate ici, cole, de nici îți venia să cređi ochilor că e plug, așa se desvēțaseră să mai vedă plug pe ogóre.

Nădejdea se acătă de inimile rumânilor că o da și-o fi să fie vreme de pus porumbu și grânele să se îndrepte.

În casa lui Ión eră el, decă nu bielșug, înșele mălaiu și udătură cât se pótă împacă fómea, eră.

Ión abia decă putea să puie gura, în silă, pe câte-o bucăicică de māmăligă. Îmbucă odată, și până să înghită, remănea cu capul în jos, cu ochii țintă sub mescióră, până ce-i da Marina cu cotul.

— Ci îmbucă, dracului, Ióne . . .

— Iaca îmbuc nevěstă, numai veđi că mi se nălucește uneori că par' că îmbuc din carnea sērbului . . .

— Dar lasă-l ciorilor, Ióne, că n'ai umblat după omor . . . Iaca a fost să-i fie lui așa și să ai și tu un păcat de ispășit. Ce? d'asta ție?

— Veđi-că m'am gândit, Marino, că uite, vremea

a purces a bine și de-or slei al-de Tase puțul, mi-i să nu me dau de gol. Acú nu mai merge, ca pentru parale, să spuie primarului și el să me ierte . . . De m'or află, de m'or dovedi . . . ocna, muere, ocna ca pentru Neagu al Saftei . . . Ți-aduci aminte când l'au ridicat cu jandari și i-au pus lanțuri de picioare și de mâni?

Ión se îngrozí de vedenie, i se părú că par' că-l apucă nuș' cine pe dinapoi și sări cu ochii holbați.

— Iaca, da ce mi te găsi, Ióne! Aoileo, păcătoșul de tine, o să-ți perđi mințile! Ia hai să ne vedem locurile pe luncă, n'or fi de pus plugul?

— Of! Marino, reu e să uciđi om . . .

— Ei, par' că la rēșboiu ăla n'ai ucis . . .

— Veđi-că erau turci, muere . . . Turcii nu-s ómeni ca noi . . . Și-apoi în rēșboiu e altă ceva . . . De nu-l culci, te culcă el pe tine . . .

— Ia hai pe luncă, hai . . .

Marina, chip, s'arătă mai cu virtute decă Ión. În sufletu ei nu eră nici dēnsa odihnită, n'ai griă; dar fiind că-l vedea pe el până într'atata de prăpădit de pe urma păcatului, trebuia să i s'arâte așa.

Porniră amēndoi pe cāmp.

Marina grăia de locu ăla, de ălalalt, bun de pus plugu mâne ori poimāne, cunoșcea de departe care din rumâni erau eșiți cu plugurile, și câte, și câte înșiră, de par' că o făcuse māsă la móră.

— Ci spune și tu un cuvēnt, creștine, și lasă pustiei gândurile alea . . .

— Of! fir-ar al dracului de sērb! O să me mănānce fript. Nu-mi piere, afurisitul, de dinaintea ochilor de par' că mi l'a lipit nuș' cine de pleópe . . .

— Las' că vine postu lui Sān Petru ca mâne și te-i spovedí la popă. Póte te-o mai ușurá Dumneșeu.

— Bine đici, fă Marino . . . grăi și de-odată stătú locului. Adecă de ce nu m'ăș spovedí sāmăbătă acuma, ca spre sfānta duminecă, hai?

— Veđi-că trebuie să postești sēptēmāna întrégă înainte de spovedanie . . .

— Păi că de dulce n'am pus în gură de nu țiu minte de când . . . Da, uite, oiú bé numai apă; tot ne-a deprins cu răbdarea, afurisita de fómete.

— Iaca al-de Tase, Ióne . . . De unde or fi venind?

Ión fu prins de fiori . . . Tase nu-i făcuse nimic, și n'avea ochi să-l vedă de când în puțul lui se murá sērbu.

— Cu bună vremea, le grăi Tase.

— Mulțumim tale, respunse Marina. Da unde-ați fost.

— Păi de ne-am vēđut locurile. Slavă Domnului, mâne punem plugu pe ele . . . Bine că le vēđurām svēntate . . .

— Tot la locuri ne ducem și noi, grăi Marina.

— Da ce ai, dta, neică Ióne, de ești tāt buimac de-o vreme 'neóá? . . . De! toți am fost obidiți și sūntem, că fómetea ne-a rupt la toți câte-o spiță, da uite, bun e Dumneșeu, a început să ne mai și bucure.

— Ce să fie, respunse Marina; ia, cam bolește bietu Ión . . .

— Dór așa, đise muiera lui Tase, că dumneavóstră n'ați prea pățimit așa de lipsă . . . Cine-avut ca dumneavóstră un sac de faină . . .

— Da n'am avut nici un sac, lele hăi . . . Nu mai scóteți vorbe d'astelea că e păcat de Dumneșeu . . . Te-ai luat și dta după gura brotaiului de Gheorghită al nostru . . .

— Ia lăsați vorba asta, muiere. Ce-a fost, a fost. Ia mai bine să rugăm și pe Ión să vie la clacă la noi..

— Ce clacă, întrebă Marina.

— Păi sleim puțu din curte, duminecă acuma, s'avem apă pentru vremea muncii...

— Aoileo! ȕise Marina fără voe...

Ión infipse ochii in pământ și se făcù galben ca sulfuria.

— Iaca, da ce ți-e, neică? grăi Tase.

— Păi n'o să potá Ión, că nu vedeți ce-a dat peste el cu bóla asta? Uite, așa-l apucá, nevoiașu de el... și-l ține cât e ȕiua de mare...

Aoileo, lele Marino, e gálbenare... Să pui pe sócra lui Timofte să-i descânte de trei ori, că i ia cu mâna.

— Păi o să pui...

— Las' că-i spuiu eu să vie la dvóstre.

Dupá ce al-de Tase se depártarâ, Ión câtâ pe urmâ-le cu ochi mari și tîmpi.

— Ai auȕit, nevéstâ, o să sleiécâ puțul...

Plecâ o clipâ capul, apoi grăi de-odatâ cu tãrie:

— Să șcii că plec din sat, la nópte. Me duc la muncâ unde-oiu nemerí, numai departe să fie.

Marina tãcù atunci; dar pe când aședá, acasă, pentru imbucat, îi grăi cu binele.

— Ascultâ și de mine, Ióne, că numai reu nu ți-am vrut și nu ți-am făcut pe lumea asta... Nu te du nicãiure, că chiar decâ or slei puțul, pe tine n'o să credâ propus; da decâ or aflá că te-ai dus, lesne te-or bãnui, că mai aprópe o să fii de gându tuturor. Pe urmâ inima-mi spune că n'or să sleiécâ puțul, că multe să pun d'a curmeziș la mai tóte vrerile rumâ-nului. Și mai bine ȕeu, in sat de tine cu nãdejdea in Maica Domnului, decâ cine șcie pe unde cu mintea rãlãcítâ... și lesne de luat la ochi...

— Păi om vedé, respunde Ión. Iar dupá câteva clipe ȕise: incai de nu o-ar slei pãnâ ce m'oiu spovedí ca să-mi ușurez nișel sufletul.

(Finea va urmâ.)

N. RADULESCU-NIGER.

Un insurâțel rêscolind sertarele nevestei sale, dá peste un pachet de scrisori parfumate, scrise intr'un stil care ar fi făcut să roșécâ chiar pe Zola.

Apucată de scurt, vevéstâ îi respunde cu blãndețe:

— Liniștește-te, bãrbãțele dragâ, nu te-am inșelat; scrisorile ce le veȕi ací, sânt din timpul când eram fatâ.

Un dascál pedant intrâ intr'un birt.

— Ce poștiți? il intrébâ chelnerul vèlându-l cá citeșce lista de bucate.

— Greșeli de ortografie, respunde clientul.

— N'avem, domnule, astfel de bucate.

— Decâ n'aveți de ce le puneți pe listâ?

— Ei, Zefrino, ți-a cerut mâna Timidescu?

— Ași; și ultimul mijloc n'a reușit. Când a plecat de la noi sèptlãmâna trecutâ, l'am condus cu o luminare pe scarâ. De-odatâ s'a stins lumina. Me lipesc tremurândâ de dînsul și-i ȕic: „O, cât mi-e fricâ, dle Timidescu; am ramas in intuneric!” Ce creȕi că a respuns el? A pus mâna in busunar și a ȕis: „Am chibrituri, dșórâ Zefrino!”

C â n t e c .

*Când perdut in reveria amintirilor senine,
In tãcere, dus pe gânduri, scotocesc minunea lor,
Singuratic plec la codru, codrul pacea să-mi aline,
Iar pe cale cânt in tainâ o romanțâ de amor.*

*Și când nóptea lui eternâ giur de giur me impresórâ,
Atunci leg tovãrâșie cu tãcutele cãrãri;
Iarâ sórele ce vèrsâ in pãdurea secularâ
Ispítirea lui din raȕe, me alintâ 'n desmerdãri.*

*Atunci ierba din poianâ me cuprinde 'n a ei brațe
Și parfumul de cãprine me imbétâ de adorm,
Iar de giur îmi fac recóre ramuri pline de vièțâ
Și m'acopãre de-asupra cerul vast, deschis, enorm...*

*Universul se alintâ pe-o visare risipitâ
Și șivóele de ape se rêsfrâng incet, duios;
Atunci eu cãȕut pe gânduri cânt o doinâ invechitâ,
Iarâ vèntul me acórdâ cu refrenu-i somnuos!*

*Și-ațipit așa, me légân pe ilustile mele
Și pe fiecare clipâ me inalț mai sus mai sus;
Din nimicuri colo 'n aer plãmãdesc cetãți, castele,
Pãnâ când me furâ somnul și adorm cu dorul dus...*

*Ah!.. Acéstâ fericire am visat-o nu odatâ,
Am visat-o din pruncie, și de dorul ei me sting;
Ci atâta-mi fu norocul: o vièțâ 'ndureratâ,
Și din ea să-mi fac ilustí, să scriu versuri și să plâng!*

PETRU CONDA.

O beșicâ de săpun.

Comedie in 3 acte, de Vittorio Bersezio.

(Fine.)

Leonardi. Ai noroc, că am un temperament liniștit, căci de altminterlea te-aș fi cãlcat in picioré.

Corbelli. Te asigur solemn...

Leonardi. Nici un cuvènt mai mult! Mâne diminețâ la șapte ore te voiu așteptâ la cimitir cu armele. Decâ vei fi atât de laș să nu vii, va fi vai de tine. (Se depártexâ.)

Corbelli. „Va fi vai de tine!” Póte să fie mai reu? La cimitir! N'or avé cel pușin așa mult de lucru, decâ me vor fi impușcat. Brr! Decâ mai cuȕeți, că nici nu șciu cine e donna acéstâ, și că cu atât mai pușin i-am sãrutat vèrful degetelor ei... Mi se face reu! Las souperul și balul la dracu și me duc să me culc.

Scena XIV.

Ferdinando, Corbelli.

Ferdinando. In fine te gãsesc.

Corbelli. Iubite Ferdinando, cerul te trimite.

Ferdinando. Așâ? O creȕi?

Corbelli. Am trebuințâ de sfatul și de ajutorul dtale.

Ferdinando (*erumpënd.*) Și eu simt impulsul să teucid.

Corbelli. Cum?

Ferdinando. Taci!

Corbelli. Pentru Dumnezeu, nu fă acuma astfel de glume.

Ferdinando. Glume! Privește-mi în față, tradatorule!

Corbelli. Ești nebun!

Ferdinando. Sânt furios! Cređi dóră că me poți înșelá nepedepsit?

Corbelli. Eu?

Ferdinando. Și să-ți mai bați și joc de mine?

Corbelli. Dar' Ferdinando!

Ferdinando. Și ai mai avut curajul să-mi arăți biletul, care-ți dá o întâlnire?

Corbelli. Nu cred să fi conținut o ofensă la adresa dtale.

Ferdinando. Nu? Nu știu, decă me pot reține . . .

Corbelli. Remâi, nu te apropiá.

Ferdinando. Dar n'am sfērșit așa cu una cu doue.

Corbelli. Ascultă!

Ferdinando. Nu vreau să ascult nimica, știu totul.

Corbelli. Atunci ești mai bine informat decât mine, căci eu îți jur, că nu știu nimica.

Ferdinando. Mâne diminéță te voi așteptá cu martorii dtale.

Corbelli. La cimitir?

Ferdinando. Fie și acolo La cimitir dară.

Corbelli. Ca și celalalt!

Ferdinando. Și decă ai fi așa de laș să nu vii, va fi vai de dta. (*Se depărtéxă.*)

Corbelli. Chiar ca și celalalt! Cine să înțelégá lucrurile aceste? Doue dueluri am pe cap. Sērmanul de mine! Decă scap la unul, me omóre sigur celalalt. Ah! Dracul să ducă tóte aventurile elegante!

Scena XV.

Pandolfo, Sternuti, Politi, Giratoni, și Corbelli.

Politi. Sânt deja flámând și decă ora cinci s'ar grăbi puțin, fórte m'aș bucurá.

Sternuti. Eu încă. La tóte aceste petreceri singura plăcere e numai souperul.

Giratoni. Și tu, Corbelli, încă vii cu noi?

Corbelli. Ah! Nu-mi vorbiți de souper și petreceri!

Pandolfo. Cum? Nu vrei să vii?

Corbelli. Me culc, căci mi-e reu.

Sternuti. În adevér, ești fórte agitat.

Pandolfo. Ești ca o față albă de mész.

Giratoni. Ce ai anume?

Corbelli. Am fost provocat.

Pandolfo. Un duel?

Corbelli. Nu, doue.

Toți. Doue!

Corbelli. Da, doi nebuni vreau să me omóre.

Toți. Cine-s la adecă?

Corbelli. Unul e Ferdinando.

Sternuti. Ferdinando! Acésta-i frumos din partea lui.

Corbelli. Pe celalalt nu-l cunosc. Dumnezeu! Acolo vine.

Scena XVI.

Cei de sus, Leonardi și Malvina, mascați.

Leonardi. Să mergem acasă. Ești dară convinsă despre nevinováția lui Ferdinando?

Malvina. Aprópe. Dar' aș voi să mai știu ce a căutat aci.

Leonardi. Și eu m'am convins despre ceva, ce nici odată n'aș fi cređut, că-i cu puțință. Dar' pe Dumnezeu . . .

Corbelli. Pare a se înțellege așa de bine cu dama sa și totuș se ia cu mine la cértă. O cerule! Dincolo cealaltă mască cu cordea roșie și încă insoțită. Sânt între doue focuri. (*Se retrage în mijlocul amicilor sei.*)

Scena XVII.

Ferdinando și Matilda, mascați, cei de sus.

Cele doue părechi stau față în față, privind-se amănunțitor.

Matilda. Ah! Acolo e bărbatul meu. Mi-ar plăcé să smulg nerușinatei acesteia masca. (*Ferdinando o reține.*)

Ferdinando. Malvina cu un bărbat aci? Vreau să știu cine e. (*Matilda îl reține.*)

Leonardi. Ah! Matilda! (*Matilda îl reține.*)

Ferdinando (*cătră Leonardi.*) Domnul meu . . .

Leonardi. Domnul meu . . .

Ferdinando. N'ai binevoi a-mi arátá fața?

Leonardi. Ba da. (*Se demaschéxă.*) Și dta?

Ferdinando. Leonardi! (*Se demaschéxă și el.*)

Leonardi. Ce vęd! Ferdinando, dta ești?

Ferdinando. Dta aci?

Leonardi. Și dta?

Ferdinando (*incet.*) În societatea Malvinei?

Leonardi (*asemenea.*) Cu Matilda?

Ferdinando. O Dumnezeu! Inima mea începe iarăș a sperá.

Leonardi. Malvina suspiționá! Epistola prostului de Corbelli . . .

Corbelli (*din fund.*) Cine me strigá?

Leonardi. Vino aci, Pascuale.

Corbelli. Ce vęd? Leonardi?

Leonardi. Liniște!

Corbelli. Dta m'ai provocat la duel?

Leonardi. Liniște!

Corbelli. Și dta, Ferdinando?

Ferdinando. Liniște!

Matilda (*se demaschéxă.*) Și eu nu voi mai suspiționá, decă voi ști, cine e acésta signorá aci.

Matilda (*demascându-se.*) O sânt eu.

Corbelli. Matilda! Malvina! Cad din o uimire în alta.

Leonardi. Taci! Cum tu aci, Matilda!

Matilda. Da, din cauza unei epistole, care mi-ai dat-o din greșelá și despre care am cređut, că e adresată dtale.

Leonardi. Ah! Epistola care am primit-o de la Malvina.

Ferdinando. Tot epistola lui Corbelli.

Corbelli. Da, epistola mea.

Leonardi. Liniște! Veđi dară, iubitá Matildá, că nu-i bine să fi necređtóre.

Matilda. Bravo! Și ce ai făcut tu?

Leonardi. Ei, ei, să le dăm ultării. Changez les

Așteptarea.

dames! Ferdinando, aci e brațul Malvinei și eu iau cel al iubitei mele Malvine.

Pandolfo (care se apropie împreună cu ceilalți.) Sântem, cum vëd, între cunoscuți vechi. Ah, signora Matilda, ađi diminețã cu atãta hotãrire ai fost đis, ca nu vei veni la bal, incãt erã aprõpe sã-o cred.

Corbelli. Dar cu tõte aceste nu aflu frumõsa, care mi-a scris epistola.

Politi. Fõrte lesne de ințeles, cãci eu am scris epistola acẽsta.

Corbelli (surprins neplãcut.) Ah!... la draci! Dar' cel puțin duelurile?

Leonardi. A fost o glumã de carneval. Acuma mergem acasã.

Corbelli. Incã un moment. Esplicã-mi tõte aceste puțin mai deslușit, cãci nu ințeleg nimica.

Leonardi. Ți le voi esplicã tõte cu doue cuvinte. Ai vëđut cãndva beșici de sãpun?

Corbelli. Ei, fireșce!

Leonardi. Fii darã atent. Beșicile de sãpun par' a fi ceva, se umflã tare și apoi đispar, ca sã nu mai lese nimica în urma lor. Așã-i și cu aventura acẽsta.

Corbelli. Așã, așã! Fõrte bine. (*Leonardi, Ferdinando, Matilda și Malvina se depãrtẽxã. Politi și ceilalți se îndesã în giurul lui Corbelli.*)

Politi.

Sternuti.

Giratonì.

Pandolfo.

Ei?

Corbelli. Ve esplic tõte cu doue cuvinte.

Ceialalți. Sã auđim! sã auđim!

Corbelli. Ați vëđut cãndva beșici de sãpun?

Ceialalți. Pãi cum naibil nu!

Corbelli. Beșicile de sãpun par' a fi ceva, se umflã tare și apoi đispar, ca sã nu mai lese nimicã în urma lor. Așã-i și cu aventura acẽsta. Ați ințeles acuma?

Ceialalți (unanim.) Nu.

Corbelli. Și eu și mai puțin.

(Cortina.)

I. I. SCEOPUL.

Unii obișnuesc a spune ca mângãiere altora: „Tõte trec, tõte se schimbã“, și cea mai mare parte din õmeni sânt mãhniți tocmai pentru cã tõte trec și tõte se schimbã.

Louis Depret.

De obicei iubeșce cineva pe o femeie frumõsã, din inclinațiune; pe cele slute din interes, pe cele virtõse din judecatã.

Cu cãt mai mult ne-am jertfit pentru fericirea altuia, cu atãt el ni-e mai scump; și mõrtea lui ni rãpeșce atunci mai mult decãt ẽnsãși fericirea nõstrã: ea ne rãpeșce pe a sa.

D-na Necker.

Unul din privilegiile proștilor, este cã ei nu ințeleg cã plictisesc pe alții.

Nodet.

Cea mai trebuitõre șciințã pentru un om este de a se cunoșce pe sine. De la cei care se tem de tine, nu te așteptã la iubire.

Regina Hortansa.

Ceea ce face pe furnicã sã nu imprumute cu plãcere, este cã greerul nu inapoiẽzã nici odatã.

Prea dragã nu te-ai mãniat.

*Prea dragã nu te-ai mãniat
Pentr'un cuvẽnt,
Dar cum ai și putut sã-i dai
Tu cređemẽnt.*

*De-am đis, cã nu te mai iubesc
N'ai priceput,
Cã 'n glum' am đis și sufletul
Cãt m'a durut?*

*Ađi mãnios, simțesc, cã mor,
Cãnd te xãresc;
Impacã-te, cã iar îți spun,
Cã te iubesc.*

ELENA DIN ARDEAL.

Locotenent de permutat.

De Sixte Delorme.

I

Pre ce m'am permutat? đise locotenentul Minard... Pentru cã... pentru cã... În sfãrșit, uite istoria. În cea din urmã đide manevre, în vremea odihnei de la unspredece ciasuri, colonelul ne făcù o propunere destul de plãcutã.

Cunõșceți pe colonelul Champsaur? Patruđeci și doi de ani, nici un pãr alb, vioiu și vesel.

— Dlor, ne đise el, nu vi se pare cã sântem în campanie? În campanie regimentul e o familie mare? Primiți invitarea mea?

— Cum nu, colonele! responderã toți ofițerii regimentului al 16 de husari.

— Bine, copii... Dar unde vom supã și cum vom supã?... N'am vreme sã me gãndesc; trebue ca unul din voi sã se ocupe pentru mine... Ei, locotenente Minard, un prãnđ vesel de flãcãi, e trãba dtale...

Vëđui momentul în care colonelul erã gata sã adaoge: „Dta care ai tocat așã de bine moștenirea unchiului Minard, trebue sã te pricepi în d'alde astea!“ N'adãogã nimic, îi arãtai indatã recunoșcința mea puindu-me la lucru.

— Ce trebue sã fac? întrebai. Sã gãdesc un han bun și sã vëđ la mėsã?

— Emisiunea dtale! locotenente... O misiune de incredere, m'auđi?... Cãt despre han, veđi la Toul, unde trebue sã petrecem nõptea; o sã ne gãsești la Goudreville... Pe cal, locotenente, pe cal: îți dau doue ciasuri!

II

Plecai cu Baptiste, ordonanța mea; pe drum mi-aduc aminte cã bãiatul acesta, care me serviã de doi ani, locuise la Toul, sãu prin impregiurimi.

— Cunoșci ținutul? îi đisei.

— Da, dle locotenent, și aș vrã chiar sã-ți cer voia sã me lași sã me duc sã dau o bunã điuã la otelul Patru-Stëlpi, unde am petrecut cãteva luni; o sã dau de camarãđi.

— Ce otel e ãsta? Se põte mãncã bine...

— Đi „admirabil“, dle locotenent! E cel mai bun colț de pe malurile Moselei. Cei din oraș vin de petrec aci. Dnu Robertet face niște mãncãri sã te lingi pe degete. N'are sãmẽn în mãncãrile de raci.

— Décă e așa să me presinți acestei ilustre persóne...

— Da, e ilustră!... Dnu Robertet e și restaurator și negustor de vin *en gros*... La prima infățișare nu pare nimic, dar e burduf de parale... Oh! dra Armanda ar puté trece de fôrte frumósă cu zestrea care are.

— E fata lui Robertet?

— Fată mică, dle locotenent.

— Ce vêrstă are?

— Opt-spre-șece séu nouș-spre-șece ani.

— Dar nu e frumósă. Par' că așa șiseși.

— Scusă-me, dle locotenent, am șis in glumă; dar e fôrte drăguță...

III

Vreți să ve spun adevêrul?... Hoțul de Baptiste me făcú să me gândesc la căsătorie...

Îmi intrase ideia in cap și me chinuía... Me necăjiá.

— Dar nu, nu! șisei tare.

— Va să șică, dle locotenent, nu mergi la Patru-Stêlpi? me intrebă Baptiste.

Me dusei la Patru-Stêlpi, ca să nu mähnesc pe bietul băiat. — El me recomandă dlui Robertet, un om gros și roșu; comandă mésa, aleasei bucatele, între cari și racii, și restauratorul se întôrse la tingirile lui.

Erá să plecăm la Goudreville, când o voce dulce de femee șise vesel:

— Uite, Baptiste.

Soldatul ridică capul. Făcui și eu ca el. O fată blondă, de tótă frumuseșea ne zimbiá din galeria de la catul întêi.

— Baptiste, urmă ea, tata nu v'a oferit nimic? E cald, trebuie să ve fie sete... Dle ofișer nu-i dai voe să bé o bere?

— Negreșit, dră, respunsei, și decă n'aș fi grăbit..

— Ai bé și dta, dle ofișer? Stai să me dau jos.

— Veși cá...

— Ah! da, uitam... Ești grăbit!.. Ei bine intinde brațul...

Intinsei și tinera fată îmi dete un pahar cu bere... Îl béui uitându-me la ea... Nu mai eram grăbit... Fără să șicu cum, intraiu in vorbă...

Dra Armanda îmi făgădui c'o să vêđă de méșă.. Colonelul o să fie mulțumit... Totuș dnu Robertet avusese multă trebă in điuva aceea... A doua đe erá logodna trei Jeana, nepóta și epitropisita lui, care avea să se mărite pe la începutul lui octombre

Și aflai că đșóra Jeana erá orfană și că fusese crescută cu dra Armanda. Fetele astea se iubiau ca doue surori. Se vorbiseră să se mărite amêdoue in aceeaș đe.

Atunci, intrebaiu eu suspinând, o să te măriți đșóra?

— Eu?... Nu!.. Cu tóte astea ar fi nostim doue nunți odată!..

Cređui că a venit momentul să deschid focul:

— Oh! đșóra asta n'ar depinde decât de dta, șisei eu!

— Așa e! respunse Armanda; tata me lasă să aleg pe cine-mi place... Dar n'aș vré un profesor ca Jeana... nici un notar, nici un avocat, nici un judecător. Un președinte de tribunal, n'aș đice ba... Dar aș vré unul tinêr. Anul trecut s'a presintat un sub-prefect... Dar sub-prefecții sânt ca păsările pe cracă... adieu dar, dle sub-prefect. A venit și negustori... Aștia nu-mi plac de loc... In sfêrșit, pe

cine aș vré?... Ah! nu șicu dle! Trebuie să me gășești tóntă...

— Dar nu, nu! strigaiu!...

IV

Sigur, nu mai me grăbiam să plec la Goudreville. Convorbirea asta me vrăjiá. Și ideia căsătoriei îmi veniá mereu in minte...

— Dar decă s'ar fi presintat un ofișer? șisei eu plecând ochii ca un școlar.

Dra Armanda începú să riđă.

— Uite, șise ea. Așa e! Nu me gândisem. Un colonel séu un general.

— Un colonel, un general, respunsei, e ca un președinte copt — prea copt. Așa colonelul meu, un flăcău plăcut, a trecut de patru-șeci de ani... Ce prostie să nu te insori până la vêrsta asta!.. Dar decă s'ar fi presintat... un locotenent, séu un căpitán, doue-șeci și opt de ani, băiat bun, cu órecare avere și speranșe, ce ai fi respuns đșóra?

Nu respunse. Ridea cu lacrimi... stăruii.

— Spune, đșóra, ce ai fi respuns?

— Ei, nu șicu! șise ea.

— Inse...

— Ei bine, aș fi respuns: „vorbeșce cu tata!”

Șise asta fără să se uite la mine, și plecându-se peste balustradă, șise soldatului, care sta cu respect de-o parte.

— Mai vrei o bere, Baptiste.

— Nu đic ba, đșóra... cu atât mai mult cá fără imputare, n'am béut până acum.

— Cum n'ai béut...

Și începú iar să riđă... Mi se părea cá o auđiam riđând și pe când galopam pe drumul spre Goudreville.

V

Auđiam și pe: „Vorbeșce tatei!” La trei ciasuri îl auđisem de peste doue sute de ori; la patru ciasuri eram hotărít și pregătiam un discurs... Totuș îmi veniau indoeli... „Vorbesce tatei” erá óre ceva serios?

Vream să șicu asta...

La șapte ciasuri, lăsând regimentul, cumpêraiu un buchet de trandafiri, și alergai la Patru-Stêlpi.

— Unde e dra Armanda? intrebai pe o servitóre.

— Sus, in salonul cel mare.

Me urcai, să vêđ unde se va da mésa... Eram inse mișcat, așa de mișcat cá rătăcii in coridóre... In sfêrșit iată-me...

Candelambriu e aprins... Mésa intinsă, o méșă superbă și in fund o fată blândă ștergênd niște pahare de șampanie.

Me apropii, me inclin, și ingenunchiând îi ofer buchetul.

— Đșóra, ah đșóra...

— Oh! Minardesta! strigă o voce bărbătêscă, in totdauna face d'astea...

Me intorc... și vêđ... pe cine?... pe colone-lul care intrá cu đșóra Armanda!

Și đșóra Armanda nu ridea.

Dar atunci cine erá fata cea blondă?

Erá dra Jeana, logodnica profesorului. Luá buchetul și-l puse pe méșă. Și nu mai vorbii tatii.

Și dra Armanda, o să me intrebați, nu s'a măritat intr'aceeași đe cu vară-sa Jeana?

Ba da... in aceeași đe.

A luat pe colonelul.

Și eu m'am permutat.

POPORUL.

Credințe populare.

36.

De veți că mănăcă paserile grâul, atunci incun-
giură grâul în vre-o noapte cu ochi închiși, având în
brațe un băiat legat la ochi ca să nu vedă, că atunci
nici paserile nu vor vedea grâul ca să-l mănânce, ce i
vor da pace.

37.

Nici odată să nu acoperi case ori alte edificii în
și de vineri, că-ș fac paserile cuiburi în ele.

38.

Să nu scopești în casă în și de vineri, că se
umple de stălnițe.

39.

Când se întemplă de-și bate cineva nevêsta cu
bătă mai întei, atunci aceea de loc să o rupă și să-o
ardă bătă aceea, că de nu, așa o va vrăciui, că mai
mult, ori ce vină va face, nu o va pute bate.

40.

Când pleci de acasă și ai uitat ceva, să nu te
intorci înapoi, că nu-ți merge bine.

41.

Când mănăcă stăpânul casei, să nu lucre nime în
casă, că nu-l va lua nime într'o sêmă când vorbeșce
în adunări.

42.

Când mănăcă în casă, să nu fie ușa deschisă, că
ii vor numi alții „gură mare“.

43.

Când ferbe ȳla la foc, să nu mănânci, că nu vei
ave saș în 9 șile după olaltă.

44.

Când pleci de acasă, fă-ți cruce și te rȳgă lui
Dumneșeu să-ți ajute.

45.

Când veți mai nainte brȳscă verde, să-o prinși
și să-o scuipești în gură, că peste an nu vei fi bolnav de
friguri.

46.

Să nu omori brȳșce, că atunci pânea ce o vei
frământă, nu va dospî după mâna ta.

47.

Marți sêra și sâmbătă sêra își fac fetele de mă-
rit pe vale, deci nu e bine a umblă pe lângă ape.

48.

Décă duci olulu la cineva, tot tu să-l duci în-
dêrêt, că de nu, să șcii că-ți creșce nasul cât olul,
ceea ce n'ar vrê nime.

49.

Prin morminți nu e bine a face dese umblete
mai cu sêmă marți și sâmbătă noptea, căci femeile
ori bărbații cari au fost strigȳe ori strigoi, de au dus
lapte și altele, se scȳlă și umblă prin morminți, fiind
fȳrte pȳcătȳse, nu au stare nici în mormânt de dia-
volul fiind purtate, fă-ți cruce și te rȳgă lui Dum-
neșeu și vor dispăre strigoi și deavoli și tu te vei
intări și nu-ți va fi nimic.

Din Lunșȳra, Bihor.

PETRU CÎPOU.

Doine și hore.

Din satul natal al lui Avram Iancu, așdite de la veteranul
primar Michail Gomboș.

Gata care vinars face,
Tot vinarsu 'n capu-i zace,
De muere să nu o iei,
Décă nevoi nu vrei să ai,
Ea suflă tot puturos,
C'a bȳut vinars prea gros.

Badea reu zace la pat,
C'a bȳut necumpȳtat,
Din piciȳre schiopatȳză
Și din cap se inchină jos,
C'a bȳut vinars prea gros.

Scȳlă bade nu zăcé,
Și te jȳră că nu-i bé,
Și să șcii că nu-i fi așa,
De n'ar fi vinars și rachie,
Nu trȳbă temișă* o mie,
De n'ar fi vinars-pălincă,
Ar fi oi mai multe în brânză.
Pălincușă, pălincușă,
Pus-am gând că nu te-oiu bé,
Nici la comandarea mea,
Dar veșdend pe alții bȳnd,
Me puseiu și io la rȳnd.

Cu-i îi place pălinca,
N'are poftă de-a mănăcă,
Cu-i îi place și bere
Are poftă de-a șidȳ.
Vinu-i bun și-mi place-al bé,
Cu ȳmeni de firea me,
Vinu-i bun cam strecurat,
Căci altcum te face beat,

Pălincușă și rachie,
Be-te-ar badea nu mai fie;
Pălincușă și vinars,
Be-te-ar badea de necaz.

Vidra-Vidra sat plăcut,
Unde Iancu s'a născut,
O să-te mai vȳd mai mult?
Că a tale văi și vâlcele,
Mi spuseră numai jele,
Iar delurile și munții,
Brași, frasini de lângă stânci,
M'ași băgat 'n jele adânci,
Tȳte ar trece și ar sbură,
Numai de ar fi o primăvȳră,
Ca să invie Iancul iară.

Vașcou,

VASILE SALA.

Indreptare. În nr. trecut pag. 345, sub Esplica-
rea vorbelor populare, în loc de „Liuba“ să se citȳscă
„Liuba-Iana“

* Temnișă.

S A L O N.

A doua scrisoare din Franzensbad.

Am gândit că vrând să aştern pe hârtie suvenirile mele din Franzensbad, am să me achit cu o singură scrisoare. Inse, după ce am încheiat rândurile din nr. trecut, am vădut, că n'am reprodus decât primele impresiuni. Vin dar a le întregi, căci viaţa de aici s'întindea unui caleidoscop feeric, care se schimbă nenecetat şi la tot momentul îţi ofere vederi noi.

Sesonul d'aici are mai multe colori, după ţerile şi limbile care se prezintă; fie-care din aceste vine la un timp anumit regulat în toţi anii, încât întreprindătorii băilor ştiu că în care lună de unde au să se aştepte la vizitatori. Luna trecută a fost a ruşilor, încât prototindene au auzit aproape numai ruseşte; acum par că e anotimpul românilor, căci de câteva zile ne-am sporit, pe la izvoare ved o mulţime de române — de ritul israelit şi să te miri! toate vorbesc româneşte.

Judecat din punct de vedere al sferelor mai nalte, sesonul trecut s'ar fi putut numi al arhiducesei Isabel, soţia arhiducelui Frideric, care a petrecut aici mai multe săptămâni, fiind obiectul admiraţiunii generale.

Săptămâna trecută, în ajunul plecării sale, direcţiunea băilor i-a făcut o serenadă, la care a asistat tot publicul. A şi pătit-o teatrul, căci în seara aceea numai două loge s'au vândut, iar în parter se află un singur privitor, cu toate că de altă-dată aproape toate locurile sunt ocupate. Reprezentaţia totuşi s'a ţinut şi în ziua următoare nimene nu era mai fâlos, decât singurul spectator din parter, căci a putut dice, că nu numai fostului rege al Bavariei, ci şi lui singur (în parter) i-a jucat o trupă intrăgă. E de observat că şi acel singur spectator din parter a fost un român.

Vorbind de teatru, observ în trecăt că trupa are un repertoriu, aproape original german, numai din când în când se joacă câte o piesă tradusă din franţuzeşte. Nu ştiu decât ura faţă de francezi ori bogăţia literaturii dramatice germane e motivul acestei compuneri a repertoriului. Fie ori care, faptul este laudabil, căci numai astfel se poate da avânt literaturii dramatice.

În concertele ce se aranjează aici, atât de muzica locală, cât şi de celebrităţile artistice cari se perëndă unul după altul, asemenea muzica germană domneşte mai mult.

Este interesant a constată, că artiştii se primesc cu entuziasm mai mare decât artiste. Săptămâna trecută a dat un concert dşora Nichita, prima dona absolută de la opera comică din Paris, însoţită de un bariton de a doua mână. E bine, baritonul a primit mai multe cununi; dşora Nichita inse nici una. Faptul acesta arată foarte convingător, că suntem în o baie de — femei.

În timpul din urmă s'au sporit şi bărbaţii. Avem şi un mare duce din Rusia, Sergei Alexandrovici, cu totă familia şi suita. Cu toate aceste sesonul începe a scăde. S'au dus mulţi, luxul cel mare dispare pe di ce merge; a plecat şi tovarăşul nostru, care dicea că fiind densusul loial, şede în Kaiserstrasse, dejună

la Kaiserhof, prânzeşte la Kaiserhaus, ujină la Kaiser von Oesterreich, cinză la Kaiserkrone şi cu toate bucatele mănăncă numai Kaiser Semel. E timpul să mai eşim şi afară de Franzensbad, să vedem impregiurimea.

Situaţia geografică a staţiunii balneare Franzensbad e foarte norocosă, căci se află aproape de multe centre culturale. Până la Nürnberg acceleratul te duce în 3½ ore, la Lipsca în 5, asemenea şi la Praga, la Drezda mergi în 6, la München 6½, la Berlin în 9, la Viena în 10; iar Carlsbad şi Marienbad sunt numai la câte o oră şi jumătate.

Nu este dar mirare, că se adună multă lume cultă. Peregrinagiul acesta inse nu ţine decât de la sfârşitul secolului trecut, căci atunci s'a regulat isvorul dându-i-se numele Franzquelle, iar stabilementului întreg: Franzensbad, după numele împăratului Francisc I care domnia pe vremea aceea, căruia i s'a ridicat şi o statuă de bronz în mijlocul parcului de cură.

Se vede că a fost un loc plăcut al bărbaţilor germani de litere, căci tablele comemorative arată, că au petrecut aici Goethe, Herder şi Anastasiu Grün, ba o casă se făleşce cu inscripţiunea, că la 1886 acolo a stat doue zile prinţul Bismarck, conferind cu cancelarul Giers al Rusiei.

La înălţime de 450 metri de-asupra mării ostice, Franzensbad se află cam în mijlocul vlei Egerului, spre nord de către oraşul Eger, la marginea apusă a Bohemiei. Această vale mare, încadrată de munţi şi înzestrată cu multe sate, păduri şi lacuri, este o panoramă foarte pitorească. Impregiurimea ofere dar multe locuri de excursiune interesantă, unde vizitatorul găseşte privelişti ademenitoare, frumoşii de ale naturii, amintiri istorice ori formaţiuni geologice ale alte.

Cea mai mare parte a publicului se duce numai la Miramonti, o movilă în apropiere de doue-deci minute, de unde ai o vedere frumoasă asupra Franzensbadului şi impregiurimei. Acolo este şi o restauraţiune de grădină, unde joia cântă nişte lăutari tirolezi.

Cevaş mai departe e Kammerbühl, un del mai mărişor, interesant mai cu seamă pentru omenii de ştiinţă. Se dice că Goethe fiind aici, s'a interesat mult de locul acesta, a eşit adese ori să-l studieze şi l-a descris. M'am dus să-l ved şi impresiunea că în locul acesta a umblat odinioară marele poet mi-a inspirat o simţire înălţătoare. Am stat în vârful delului şi până când soţii mei studiau formaţiunile geologice, eu par că vedeam înaintea mea figura genialului om de litere şi me nchinam memoriei sale. Tovarăşii mei inse nu-mi deteră pace, me invitară să me dau jos, ca să admir natura şi coborându-me, un profesor ne explică din fir în pâr, că surpătura ce se deschidea înaintea noastră, e craterul unui vulcan stins şi ne arată toate părurile lavei. La cōsta delului este şi o peşteră; neobositul nostru profesor ne oferi să ne conducă într'ensă, dar aceea fiind foarte scundă, îi mulţumirăm frumos şi delegarăm dintre noi pe unul să-l petrecă, iar ceilalţi preferăm să ne retragem de arşiţa sórelui la umbra cârciumei campaneşci din vale...

Un loc şi mai frumos de excursiune e la Antonienhohe. Acolo poţi să mergi şi cu calea ferată, te ţine 5 minute, dar de la haltă mai ai încă de mers 7 minute. Pe jos, prin satul Oberloma, traversând nişte păduri cultivate, ajungi în 40 de minute. De sus e o vedere minunată şi ai la dispoziţie o restauraţiune cum se cade.

Partia cea mai interesantă şi mai romantică inse,

dintre cele mai apropiate, fără îndoială e valea Egerului. Este mai bine să iai trenul, care în 10 minute te duce la orașul Eger; să vizitezi orașul și apoi cu vaporul să faci o plimbare în sus pe riul Eger până la insula Mühlerl. Societatea noastră a făcut așa și nici odată n'am să uit acea și frumoasă.

Situat pe un teren neegal, pe mai multe înălțimi și văi, cu casele sale vechi și moderne, dintre cari se ridică impunător o biserică cu două turnuri, orașul Eger are o înfățișare bizară, care îți atrage luarea aminte.

Gara e tocmai la capătul orașului și acolo numai decât încep casele mari cu câte două etaje. Mai în lăuntru, urmăzând clădirile vechi. Punctul cel mai interesant înse este piața, atât ca arhitectură, cât și ca istoric. Aici numai decât primim convingerea, că ne găsim în mijlocul unui vechiu oraș german. Construcțiunea caselor ne transportă în secolii trecuți, când orașele erau tot atâtea fortărețe, unde arhitectura n'a făcut nimica decorativ, nimica de prisos. Ne simțim par că într'un muzeu de anticități, unde fiecare casă, fiecare clădire își are istoria. Edificii de trei-patru etaje, fără nici o decorație pe pereți, simple, nevăruite de secol, afumate, cu pereții negri, și cu ferestri mici, având niște acoperișuri cu câte trei-patru rânduri de obloane, ni se impun vederii curioase. Alături de ele se înalță, formând un contrast izbitor, edificiile moderne, dintre cari cea mai impunătoare e Casa de păstrare, în stil renaissance. Astfel se legă trecutul cu prezentul, pe care îl signalază și statua lui Iosif II din mijlocul pieței.

Orașul Eger a avut un rol mare în istoria germană. Reședința ținutului, al cărui nume îl poartă, are 18.500 de locuitori germani. Fondarea lui se perde în negura tradițiilor, prima amintire i se face în istorie la anul 1061. De atunci și până acuma a avut mulți stăpâni și s'a vărsat mult sânge pentru el. În războaiele husiților, în luptele pentru reformare, în războiul de treizeci de ani, în războiul de moștenire austriac, orașul acesta și împregiurimea lui a fost de multe ori arena luptei. La început în posesiunea markgraților, mai apoi în a Hohenstaufenilor, a trecut sub sceptrul regilor boemi, iar sub împăratul Carol IV a ajuns sub coroana Bohemiei, din care și acuma face parte. Odată un oraș important, un centru puternic al elementului german, astăzi e numai capitala unui district. Cel din urmă act istoric petrecut aici, este semnarea Sancțiunii Pragmatice de către împăratul Carol VI la 1720.

Cu orecare emoțiune am umblat printre aceste ziduri istorice, cari au fost martore la gloriile trecute și am privit cu evlavie monumentele cari ni le reamintesc.

O tablă comemorativă de pe casa de lângă Rathaus ne spune, că acolo a stat la 1791 Schiller, venind să facă studii pentru trilogia sa „Wallenstein“. Pătruns de-o simțire adâncă cetim inscripțiunea care ne revocă în memorie, că cumplita tragedie, uciderea prințului Wallenstein și a soților sei s'a sevrșit în orașul acesta. Ne-am dus dar la Stadthaus, unde ni s'a arătat odaia în care Wallenstein a fost ucis la 25 februarie 1634. Sub impresiunea grózei, am dat numai o repede privire museului, în care se află o odaie țărănească din valea Egerului și trecând pe lângă frumosul teatru, ne-am dus să ne consolăm sufletele în impunătoarea biserică mohorită, numită Decankirche.

Acosta biserică, edificată în secolul al XV-lea, cu

cele două turnuri, cu pereții negri, cu interiorul seu minunat, zidită într'un stil roman gothic, este un cap de operă arhitectonică. În sacristia bisericeii am admirat un monstranț de argint, în stil gothic, o podobă din secolul al XIII-lea; iar lângă altar, de-a stânga, se păzește un sicriu de sacrament, de aur, în stil gothic.

Am fi stat cu plăcere cât de mult să ne delectăm în frumusețile arhitectonice ale bisericeii, dar timpul ne ordonă să mergem mai departe și astfel grăbirăm să ne urcăm sus în cetate, care dominază totă împregiurimea.

Cetatea, mai mult în ruine, e o bucată din istoria germană. Posomorită, neagră, dinafară, intrând ne face o impresiune îngrozitoare. Tot colțisorul a fost teatrul unei tragedii, fiecare bucățică de piatră s'a stropit cu sânge.

Îndată la stânga se deschide o temniță înfricoșată, în care intrăm cu fiori. Acolo contele Münster a robit cincisprezece ani de zile. Mai încolo e sala de banquet, unde au fost omoriți tovarășii lui Wallenstein... De atunci totul e pustiu. Edificiul colosal s'a cutropit, numai zidurile se nălță sus, par că cer iertare lui Dumnezeu pentru fărădelegile sevrșite aici...

Odată a fost aici lume veselă. Zidită în secolul 12—13-le. cetatea a fost reședința multor domni. Aici a trăit George de Podiebrad la 1459; de aici au domnit burgrafiile de Eger; aici s'a născut și s'a cununat Frideric de Barbarosa; iată colo capela dublă, jos pentru servitorii, sus pentru domni... Tote au trecut și n'a ramas decât turnul negru clădit în secolul al nouele în contra invasiunii maghiarilor...

În giurul turnului un aleu pe estradă. Ne urcăm și acolo și ne desfătăm în priveliștea admirabilă ce se desfășură vederii. Jos orașul Eger, scaldat de riul cu acelaș nume; giur împregiur valea înzestrată cu sate și încadrată la depărtare cu ghirlanda de munți...

Dar jos vaporul flueră. Ne coborim iute și ne urcăm în el. O drăgălașă luntre cu vapor, numai pentru 8—10 persoane. Și pornim. O parte din cele mai romantice. Riul strins între două deluri acoperite de păduri, prin cari șerpuesc cărări bine îngrijite și din cari ne privesc cochet niște ville frumoase, la fiecare cotitură ne arată tablouri noue, care ne încântă vederile. Lumea de pe țărmuri ne privește stând locului, două berlineze tinere din luntre întonă un cântec vesel, deșteptând echoul munților, care n schimb ne trimite mirosul brașilor... sosim la insula dorită! Ce iute!

Luăm loc la o mesă, chelnerițele ne impresoră și în scurt timp niște păstrăvi proșteți ne stempără fómă și berea din Eger ne stinge setea. O parte a publicului ia luntre și face o plimbare pe apă; altă pornește sus la deal printre brași... Plecăm și noi...

Ne urcăm la Siechenhaus, unde găsim o restaurațiune elegantă și lume multă, care se desfătă în tabloul pitoresc ce-i ofere jos valea cu orașul Eger. Stăm nițel, apoi iar o luăm în sus spre vârful muntelui și peste douăzeci de minute sosim la biserică st. Anna, unde ne oprim uimiți de impunătoarea vedere ce se deschide înaintea noastră. Suntem la punctul cel mai înalt și valea Egerului își desfășură ochilor nostri într-o bogăție a frumuseților sale, pe care în zărea depărtării le legă cu orisonul munții seculari...

Am sta încă mult să ne desfătăm simțirile, dar sórele sfîșește. Iute jos, unde ne așteaptă trăsura. Măne la Marienbad.

IOSIF VULCAN.

Ilustrațiunile.

D. Teleor. Nume bine cunoscut in beletristica română și in deosebi in cercul cetitorilor noștri, căci in anii trecuți a publicat multe lucrări in „Familia”. Tiner și plin de vervă, a apărut in arena literară înainte de 10—12 ani, debutând prin nuvele scurte și foșore cu haz din cari a făcut mai multe culegeri și le-a publicat in volume mai mari și mai mici. Scrie și poesii, mai cu sémă epigrame. Cea din urmă publicațiune a sa este volumul „Realiste” scos la lumină in Craiova și piesa „Aventurile unei sócre” ce ne-a pus noue la dispoziție. A colaborat la diverse diare și este corespondentul nostru din București. Are un singur cusur, nu-i place să lipescă plicul scrisorii, de aceea preferă să ne trimită in aceeaș di cinci charte postale.

Din volumul seu de poesii „Realiste” reproducem următoarea :

Nostalgie.

— Stan Badea, dorobanț recrut,
De ce ți-nopte stai pe gânduri?
Visezi tu ranguri și isbândi?
— Mi e dor de câmpuri . . .

— Când cornul sună maiestos
In tine, 'n mintea ta, ce ții?
La ce gândești cu duioșie?
— La pitulici . . .

— Și séra când te culci sdrobot,
Visezi la fapte strălucite,
La generali muiți in fir?
— Mi e dor de vite . . .

— Adesea fără vr'un cuvânt,
De ce plângi, când auți comanda?
Ai vré să sbori spre inamic?
— Mi e dor de Sanda.

Așteptarea. Nu este 'n lume putere mai mare decât dorul. In fericire, in durere, dorul te inalță, dorul te dobóră; dorul îți aureșce țiile vieții și tot el te 'mpinge 'n abisul desperării. Innalt e sborul dorului fericit și adânc este abisul nefericirii ce-ți sapă. Nici odată inse dorul nu se pētrunde mai mistuitor, decât in momentele așteptării. Pictorul ilustrațiunii nóstre a exprimat ideea acésta prin o femeie, care stă pe malul mării și privind in depărtare peste valuri, își așteptă bărbatul dus peste mări . . .

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și științifice. Dl Benjamin Duryea Woodward, profesor de limbile romanice la universitatea Columbia din New-York, a petrecut țiile aceste in România spre a se familiarisá cu accentul limbei românești. Dsa a făcut o vizită și dlui Hașdeu la Câmpina. — Dl dr. Petrino va represintă România la congresul intrernațional de antropologie, care se va ținé anul acesta in Elveția.

Dl Gr. G. Tocilescu la Canterbury. La congresul archeologic internațional intrunit acuma la Canterbury, dl Gr. G. Tocilescu, reprezentantul ministeriu-

lui instrucțiunii publice din România, a ținut o conferință care a obținut un mare succes. Președintele congresului, lord Dillon, a pronunțat apoi un discurs in care a felicitat România că se aplică la cercetări științifice.

Manual de agricultură. Dl dr. George Maior, profesor de agricultură in București, invită la abonament pentru lucrarea sa intitulată: „Manual complet de agricultură rațională”, partea I și II. Cartea va cuprinde 4 părți, dintre cari fiecare va formá un volum deosebit, dar forméză parte integrantă, din unul și acelaș op. Partea I: Agrologia, tratéză despre agricultură in genere. Part. II. Fitotechnia, tratéză despre cultura specială a plantelor agricole. Part. III: Zootechnia, va tratá despre creșcerea și cultura vitelor in genere și in special, dimpreună cu lánăria și industria lăptăriei moderne. Part. IV: Economia rurală cu organizașarea moșiilor atât de mari, cât și mici, inainte și după comasare. Horticultura și viticultura sânt escluse, lásate in sarcina ómenilor de specialitate: in schimb inse s'a dat o desvoltare largă și detaliată pășunilor de munte, lēnașelor și pășiunilor artificiale, irigațiunilor și crenagiurilor. Fiecare volum va fi de circa 20—23 cole de tipar cu 200—250 figuri esplicative in text. Hârtie bună și tipar elegant. Clișeuri de mașini de la fabricele cele mai celebre, și curente la noi. Cartea este aprobată de on. minister de agricultură al României ca carte didactică. Prețul unui volum 4 coróne.

Diar nou. *Velocipedistul* se numeșce un nou diar apărut la București, ceea ce arată că velocipedisții s'au sporit și acolo.

TEATRU și MUSICĂ.

Musicile militare din România se ocupă actualminte cu repetițiile unui marș militar compus de cătră un oficer superior și dedicat monarcului nostru. Acest marș va fi cântat de tóte musicile militare din garnisonă, la defilarea trupelor de infanterie, când innaltul óspe va sosi in România.

Noul teatru din Iași este gata și se va inaugura, cu siguranță, la finele lui august. Acuma se lucréză la terminarea scenei și a decorurilor interioare, cari sânt aprópe sfērșite.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericești. Dl Iosif Hossu, canonic in Blaș, este numit president la tribunalul matrimonial de a II instanță, pentru archidiecesă. — Dl Romulus L. Crăciun la 27 iulie a fost promovat de universitatea din Viena la gradul de doctor in medicină.

Asilul Elena Dómna din București. Duminecă s'a pus piétra fundamentală a clădirei școlei primare și profesionale de la Asilul Elena Dómna. Tóte elevele remase in institut peste véră, au plecat la mánăstirea Brebu, de lângă Telega, unde vor remané intréga véră până la inceputul viitorului an școlar.

Școlari din România in munții Abrudului. Dl dr. Maximilian Popovici, profesor la școla de finanțe din București, a făcut cu elevii anului II al acéstei școle o escursiune in munții Abrudului. Dēnșii

au vizitat toate stabilimentele industriale și usinele de extracțiunea aurului din Zlatna, Abrud și Roșia, fiind întâmpinați cu multă căldură de către abrudenii și bucișmanii.

Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapeșta, a cărei funcționare a fost suspendată încă din iarna trecută, s'a reactivat prin rescriptul ministerului de interne, cu condiția, dăce ministrul, ca în viitor societatea să nu se amestece în politică.

Adunare învățătorescă în Fabricul Timișorii. Reuniunea învățătorilor de la școlile gr. or. din protopresbiteratele Timișóra, Lipova, Banat-Comloș și Belinț va ține adunare generală în Fabricul Timișorii la 8/20 august, sub presiunea dlui Iuliu Vuia, secretar V. Gilădan.

C E E N O U ?

Hymen. Dl George W. Merritt și dșora Alma Dunca de Șaieu s'au cununat în luna trecută la Geneva. — Dl Sever Groze, absolvent de teologie și dșora Emilia Pașcu se vor cunună duminică la 9 august în Șomfalău, Transilvania.

Știri personale. Regele și regina României au plecat la Ragaz în Elveția, unde au să petrecă patru săptămâni. — Dl. D. C. Ollanescu, membru al Academiei, ministru plenipotențiar al României la Atena, va intra — după informația țărilor bucureștene — la toamnă în posesiunea funcțiunii sale. — Dl Nicolae Crețoiu, secretar la consulatul austriac din București, a fost distins cu crucea de aur pentru merite cu coronă.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul Năsăud* se va întruni la Ródna-vechiă, în 16 august, sub presiunea vicarului dl dr. Ioan Pop. — *Despărțământul Treiscaune* se va întruni în adunare generală la Breșcu, în 12 august n., sub presiunea dlui Dimitrie Coltofean.

Pregătiri la București pentru primirea monarcului nostru. Consilierul comunal Melissiano și dl Cucu, șeful serviciului tehnic din București, lucrează la proiectul pentru imfrumusețarea capitalei cu ocazia sosirii împăratului și regelui Francisc Iosif. De ocaziune sunt proiectate următoarele arcuri de triumf: unul la gară, altul la ministerul de finanțe, al treilea la intrarea palatului și patru mari arcuri în dreptul bisericii Sărindar, 2 la bulevarde și 2 la colțurile calei Victoriei, un alt arc în fine la intrarea palatului de la Cotroceni și un portic în parcul palatului Maj. Sa va fi găzduit de sigur la palatul de la Cotroceni. Defilarea se va face pe platoul de la Floréscă și vor lua parte trupe în număr de peste 30.000 de oameni.

Palatul prințului moștenitor la Iași. Se știe că prințul moștenitor Ferdinand al României își va lua reședința la Iași, unde a cumpărat casele Rosnoveanu. Acuma se scrie din Iași, că lucrările pentru transformarea caselor în palat princiar sunt aproape terminate. În curând se vor face ore-cari espropieri imprevizibile pentru a se putea construi o grădină. În dreapta palatului se va deschide un bulevard, care va duce la Teatrul cel nou. Palatul va fi mobilat iarna viitoare.

Tinerimea română din Sălașiu invită la petrecerea cu dans, ce se va aranja la 9 august n. c. în

Acăș, otelul central, sub scut sigur, în folosul bisericii române gr. cat. din Acăș. Comitetul aranjator: Gr. Pop, president; Vas. Oros și preotul Bălibanu, vice-presidenți; I. Trușăș, secretar I; I. Bran cassar; Mihai Bobiș, secretar II; Vas. Bóla, controlor. Pentru tinerime: N. Boroș, I. Butean, V. Bran, I. Cosma, Al. Costea, Avr. Cordiș, Avr. Dragoș, V. Delei, Tr. Husti, I. Iepure, Aug. Mândruț, Cor. Meseșan, I. R. Maxim, Aug. Moldovan, A. Nichita, G. Nichita, I. Taloș, I. Vasvari.

Tinerimea română din Bran invită la petrecerea de vără, ce se va aranja sâmbătă în 27 iulie st. v. Inceputul la 7 ore séra precis. Venitul curat este destinat înființării reuniunii a femeilor române din Bran. Ofertele maritimose se vor chita pe cale țăristică.

Alegere de deputat la Ceica. Eri sâmbătă, la 8 august, s'a făcut în Ceica, comitatul Bihor alegere de deputat. Ne fiind alt candidat, s'a proclamat Rds. domn vicar Iosif Goldiș, cu program guvernamental. Presedintele alegerii a fost dl Nicolae Zigre, avocat în Oradea-mare.

Petrecere de vără în părțile sătmărene. Junimea română sătmărenă va aranja la 10 august n. în Tătărășci o petrecere de vără în folosul școlii confessionale române de acolo. În pauză 13 tineri vor esecută Călușerul și Bătuta precum și Horia Sinaei. Ar fi fost de dorit ca tinerimea să fi dat cu ocaziunea aceea și o reprezentație teatrală ori cel puțin un concert.

Necrológe. *Maria Barbolovici n. Boșca*, soția dlui Alimpu Barbolovici, vicar foraneu episcopesc gr. c. al Silvaniei, a încetat din viață la Șimleu în 27 iulie, în etate de 55 ani, jolită afară de soțul seu, de fiii sei Virgiliu, subjude regesc, Corneliu și Simeon, dimpreună cu alți consăngeni. — *Ema Szerb n. Feier*, vėduva repositului Teodor Szerb, fost comite suprem al comitatului Arad, mama dlui George Szerb, deputat la dieta Ungariei, o femeie și mamă de model, a încetat din viață la Budapeșta. — *Nicanor Frateș*, protosincel al archidiecesei Sibiiului, a repositat la 1 august n., în Bacifaleu, (Săcele,) în etate de 51 ani.

Intre pictori.

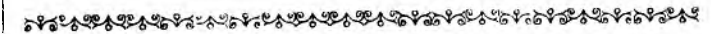
— Ți aduci aminte de pictorul X... care acum câțiva ani nu făcea nici o ispravă și eră plin de datorii?

— Da... mi-aduc bine aminte.

— Ei, frate, acum tablourile lui scumpe sunt foarte căutate...

— Ce spui?

— Da, de creditori.

Călinarul săptămănei.

Duminea a 11-a după Rosaliu, Ev dela Mateu, c. 18, gl. 5, a inv 9.			
Țiua sept.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Sórele.
Duminea 28	Ap. Proch. și Nican.	9 Romanus	4 18 7 21
Luni 29	Mart. Calinic	10 Laurentius	4 20 7 19
Mărți 30	Ap. Sila și Silvan	11 Tiburtus	4 22 7 17
Mercuri 31	S. Eudochim	12 Clara	4 23 7 15
Joi 1	† Sc. s. cruci, și Macavei	13 Hippolit	4 25 7 13
Vineri 2	Ad. Moșc. St. Stefan	14 Euseniu	4 27 7 11
Sămbătă 3	Păr. Isachie	15 (+) Ad. Preac	4 28 7 9

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.